Helen Oosterom-Staples

Gloort er hoop aan de horizon voor arbeidsmigranten?

Het is niet nieuw, de problematiek rond de tewerkstelling en huisvesting van EU-arbeidsmigranten die heeft geleid tot een groeiend aantal Unieburgers dat in Nederland op straat woont waarover Roos Nolten in deze bijdrage schrijft.[1] Al in 2020 stelde de Commissie Roemer in het rapport Geen tweederangsburgers[2] vast dat Nederland op beide punten tekortschiet en kwam met 50 aanbevelingen om de geconstateerde misstanden op te lossen. In de jaren die volgden bevestigde de ene na de andere commissie de bevindingen van de Commissie Roemer, zonder dat dit leidde tot noemenswaardige veranderingen in de positie van arbeidsmigranten.[3] Het tij lijkt eindelijk te keren. De Wet toelating terbeschikkingstelling arbeidskrachten treedt op 1 januari 2027 in werking[4] en in de zomer van 2026 hebben twee ministers voorstellen ingediend, bedoeld om de positie van arbeidsmigranten te verbeteren.

Een van de sectoren waar al sinds 2011 structurele misstanden rond de tewerkstelling van arbeidsmigranten bestaan, is de vleessector. Even lang is er over de arbeidsomstandigheden in deze sector overlegd en gerapporteerd, onder meer door de Arbeidsinspectie en de Onderzoeksraad voor Veiligheid, maar zonder resultaat. Om een einde te maken aan deze impasse bood de minister Vijlbrief (SZW) op 3 juli 2026 een ontwerpbesluit voor internetconsultatie aan dat bedoeld is om vanaf 1 maart 2028 tewerkstelling van uitzendkrachten in deze sector te verbieden.[5] Het uitgangspunt is dat het in- en uitlenen van arbeidskrachten aan bedrijven waar vlees wordt geslacht, verwerkt, gekoeld en ingevroren verboden is als er meer dan 20 mensen in dat bedrijf een vleesverwerkende functie hebben. Voor niet-vleesverwerkende functies in de vleessector geldt een uitzondering op het uitzendverbod. De minister verwacht dat de Arbeidsinspectie na de invoering van het uitzendverbod gemakkelijker kan toezien op de naleving van de regels over arbeidsomstandigheden, omdat de juridische werkgever duidelijk is.

Een dag eerder, op 2 juli 2026, had minister Boekholt-O'Sullivan (VRO) het wetsvoorstel *Passende huisvesting* ter consultatie aangeboden.[6] Dit wetsvoorstel beoogt de positie van arbeidsmigranten, studenten en expats op de woningmarkt te versterken door het verhuren van woonruimte voor een korte periode te beperken tot maximaal 30 dagen, zijnde de periode waarvoor geen huurbescherming geldt. Het wetsvoorstel voorziet daarnaast in de mogelijkheid om, met behoud van huurbescherming, een tijdelijk huurcontract met arbeidsmigranten af te sluiten mits de arbeidsmigrant een eigen slaapkamer heeft van tenminste 5,5 m². 'Tijdelijk' houdt in dat een huurcontract maximaal 2 jaar mag duren.

De internetconsulatie is voor beide voorstellen eind augustus 2026 gesloten. Op het uitzendverbod in de vleessector zijn 83 reacties gekomen en op het wetsvoorstel *Passende huisvesting* 122.[7] De Stichting Barka, die zich sinds 2012 ook in Nederland inzet voor werknemers uit Midden- en Oost-Europa, heeft op beide wetsvoorstellen gereageerd.[8] Hoewel zij onderkent dat de positie van arbeidsmigranten door beide voorstellen wordt verbeterd, benadrukt zij dat de koppeling tussen werk en wonen met deze voorstellen intact blijft en daarmee de afhankelijkheid van intra-EU werknemers van hun werkgever. Juist deze afhankelijkheidsrelatie is in Nederland debet aan de explosieve groei van thuis- en dakloze EU-arbeidsmigranten. Hopelijk nemen beide ministers deze zorgen serieus en gaan zij, al dan niet samen, op zoek naar een oplossing die deze afhankelijkheidsrelatie doorbreekt, zodat er voor EU-arbeidsmigranten hoop gloort aan de horizon.

1 Roos Nolten, 'Hoe zorgen we ervoor dat arbeidsmigranten minder snel op straat belanden?'.
2 Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten, *Geen tweederangsburgers. Aanbevelingen om misstanden bij arbeidsmigranten in Nederland tegen te* gaan, 30 oktober 2020, Geen tweederangsburgers.
3 Zie hierover H. Oosterom-Staples, 'De keerzijde van intra-EU arbeidsmobiliteit', *A&MR* 2025-5/6, p. 226-233.
4 *Stb.* 2026, 159.
5 Brief van de Minister van SZW aan de voorzitter van de TK, 3 juli 2026, *In- en uitleenverbod vleesketen internetconsultatie*, referentie 2026-0000214033, Open overheid.
6 Consultatie start voor wetsvoorstel passende huurcontracten | Rijksoverheid.nl.
7 Overheid.nl | Consultatie Uitzendverbod in de vleesketen, resp. Overheid.nl | Consultatie Passende huurcontracten.
8 Zie Overheid.nl | Consultatie Uitzendverbod in de vleesketen, reactie en Overheid.nl | Consultatie Passende huurcontracten, reactie.